UCH PEDAGOGIKA OLIY TA'LIM TASHKILOTIDA MAGISTRANTLARNING ILMIY-TADQIQOT FAOLIYATINI QIYOSIY TAHLIL QILISH: NAMANGAN, GULISTON VA NUKUS TAJRIBASI

Parmanov Jamshid Tog'aymurodovich
Samarqand Davlat Texnika Universteti o'qituvchisi.
E-mail: jamshidparmanov1987@gmail.com
ORCID: 0009-0008-8225-2194

Annotatsiya. Maqolada Namangan davlat pedagogika instituti, Guliston davlat pedagogika instituti va Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institutida magistrantlarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etish holati qiyosiy diagnostika asosida tahlil qilindi. Tahlil institutsional maqsad va tuzilma, o'quv reja va malaka talablari, shaxsiy ilmiy trayektoriya, ilmiy rahbarlik va mentorlik, kafedra ilmiy muhiti va seminarlar, axborot-resurs hamda raqamli muhit, natijalarni taqdim etish va monitoring, akademik halollik, etika va refleksiya kabi sakkiz mezon asosida olib borildi. Ekspert profili bo'yicha Namangan va Nukus institutlari 33 balldan, Guliston instituti esa 28 ball oldi. Ushbu natijalar rasmiy reyting sifatida emas, balki ochiq manbalarda ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlarning qay darajada tizimli aks etganini ko'rsatuvchi diagnostik indikator sifatida talqin qilindi. Tahlil uchala muassasada ilmiy portfolio, akademik yozuv, tadqiqot etikasi, mentorlik va kompetensiyaviy monitoringni yanada tizimlashtirish zarurligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: magistratura, qiyosiy tahlil, ilmiy-tadqiqot faoliyati, pedagogika instituti, ilmiy rahbarlik, mentorlik, raqamli muhit, portfolio, akademik halollik.

Аннотация. В статье на основе сравнительной диагностики проанализировано состояние организации научно-исследовательской деятельности магистрантов Наманганского государственного педагогического института, Гулистанского государственного педагогического института и Нукусского государственного педагогического института имени Ажинияза. Анализ проводился на основе восьми критериев, включая институциональную цель и структуру, учебный план и квалификационные требования, личную научную траекторию, научное руководство и наставничество, научную среду и семинары кафедры, Информационные ресурсы и цифровую среду, представление и мониторинг результатов, академическую честность, этику и рефлексию. По профилю эксперта Наманганский и Нукусский институты получили по 33 балла, Гулистанский институт — 28 баллов. Полученные результаты были интерпретированы не как официальный рейтинг, а как диагностический индикатор, показывающий, насколько систематически отражены механизмы поддержки научно-исследовательской деятельности в

ISSN 3030-3907

открытых источниках. Анализ показал необходимость дальнейшей систематизации научного портфолио, академического письма, этики исследований, наставничества и мониторинга компетенций во всех трех учреждениях.

Ключевые слова: магистратура, сравнительный анализ, научно-исследовательская деятельность, педагогический институт, научное руководство, наставничество, цифровая среда, портфолио, академическая честность.

Abstract. The article analyzes the state of organization of scientific and research activities of master's students at the Namangan State Pedagogical Institute, the Gulistan State Pedagogical Institute, and the Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyoz based on comparative diagnostics. The analysis was carried out on the basis of eight criteria: institutional purpose and structure, training plan and qualification requirements, personal scientific trajectory, scientific leadership and mentoring, scientific environment and seminars of the Department, information resource and digital environment, presentation and monitoring of results, academic integrity, ethics and reflection. According to the expert profile, the Namangan and Nukus institutes received 33 points, and the Gulistan institute received 28 points. These results were interpreted not as an official ranking, but as a diagnostic indicator showing the extent to which mechanisms supporting research activities are systematically reflected in open sources. The analysis showed a need for further systematization of scientific portfolio, academic writing, research ethics, mentoring, and competency monitoring in all three institutions.

Keywords: master's degree, comparative analysis, research activities, pedagogical institute, scientific supervision, mentoring, digital environment, portfolio, academic integrity.

KIRISH.

Magistratura ta’limining ilmiy sifati faqat magistrlik dissertatsiyasining yakuniy matni bilan belgilanmaydi. Magistrantning ilmiy rivojlanishi ilmiy muammoni anglashdan boshlab manba qidirish, tadqiqot dizaynini yaratish, empirik ma’lumotlar bilan ishlash, natijani taqdim etish, ilmiy rahbar va tengdoshlar fikrini qabul qilish hamda tadqiqot etikasi talablariga rioya etishgacha bo‘lgan murakkab jarayonni qamrab oladi. Shu jarayonning sifati esa oliy ta’lim tashkilotidagi institutsional, metodik, kommunikativ va raqamli sharoitlarga bevosita bog‘liq. Bir xil milliy ta’lim tizimida faoliyat olib borayotgan pedagogika institutlarida ham magistratura tadqiqot muhitining tuzilishi turlicha bo‘lishi

ISSN 3030-3907

mumkin. Yangi tashkil etilgan muassasalar raqamli platforma va moslashuvchan boshqaruvda kuchli bo‘lishi mumkin, uzoqroq tarixiy tajribaga ega institutlarda esa magistratura boshqaruvi, ilmiy rahbarlik va yo‘riqnoma tizimi barqarorroq shakllangan bo‘lishi mumkin. Shu sababli qiyosiy tahlilning vazifasi muassasalarni “yaxshi-yomon” tarzida reytinglash emas, balki qaysi mexanizmlar qayerda kuchliroq aks etgani va qaysi yo‘nalishlarda metodik rivojlanish zarurligini aniqlashdir. Mazkur maqolaning maqsadi Namangan davlat pedagogika instituti, Guliston davlat pedagogika instituti va Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institutida magistrantlarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini bir xil mezonlar asosida qiyosiy diagnostika qilishdan iborat.

MATERIALLAR VA METODLAR. Tadqiqot ko‘p holatli qiyosiy case-study dizaynida amalga oshirildi. Tahlil obyekti sifatida uchta pedagogika oliy ta’lim tashkiloti tanlandi: Namangan davlat pedagogika instituti, Guliston davlat pedagogika instituti va Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti. Asosiy manbalar sifatida magistratura bo‘limlari, o‘quv-metodik hujjatlar, dissertatsiya va monitoringga oid ochiq materiallar, elektron ta’lim platformalari, ilmiy-uslubiy resurslar hamda institutlarning ochiq axborotlari tahlil qilindi.

Qiyosiy diagnostika sakkiz mezon asosida qurildi: 1) institutsional maqsad va tuzilma; 2) o‘quv reja va malaka talablari; 3) shaxsiy ilmiy trayektoriya; 4) ilmiy rahbarlik va mentorlik; 5) kafedra ilmiy muhiti va seminarlar; 6) axborot-resurs va raqamli muhit; 7) natijalarni taqdim etish, himoya va monitoring; 8) akademik halollik, etika va refleksiya.

Har bir mezon 1 dan 5 gacha ekspert balli bilan ifodalandi. Ballar institutning umumiy ilmiy salohiyatini o‘lchash yoki rasmiy reyting tuzish uchun emas, ochiq manbalarda mazkur mexanizmlarning qanchalik aniq va tizimli aks etganini solishtirish uchun qo‘llandi.

Qiyosiy talqin tamoyili. Tahlil natijalarini talqin qilishda uchta tamoyil saqlandi. Birinchidan, ochiq manbada ma’lumotning kamligi muassasada real amaliyot umuman mavjud emasligini anglatmaydi. Ikkinchidan, yuqori ekspert balli institutning ilmiy sifati boshqa institutdan mutlaq yuqori degan xulosani bermaydi. Uchinchidan, qiyosiy profilning asosiy vazifasi kuchli jihatlarni ajratish va rivojlantirish zarur bo‘lgan yo‘nalishlarni metodik jihatdan aniqlashdir.

NATIJALAR. Qiyosiy tahlil uch institutning bir qator umumiy jihatlarga ega bo‘lishi bilan birga, institutsional rivojlanish xususiyatlari va ochiq axborotlarning tizimliligi bo‘yicha farqlanishini ko‘rsatdi. Namangan DPI magistratura maqsadi, o‘quv-uslubiy axborot va himoya-monitoring jarayonlarining ochiqligi bilan ajraldi. Guliston DPIda raqamli ta’lim platformasi va ilmiy axborot muhiti kuchli jihat bo‘ldi. Nukus DPIda esa magistratura

ISSN 3030-3907

bo‘limining tarixiy tajribasi, yo‘riqnoma va qabul-himoya jarayonlari haqidagi ochiq ma’lumotlar muhim afzallik sifatida namoyon bo‘ldi.

1-Jadval

Mezon	Namangan DPI	Guliston DPI	Nukus DPI
Institutsional maqsad va tuzilma	5	4	5
O‘quv reja va malaka talablari	4	3	4
Shaxsiy ilmiy trayektoriya	4	3	4
Ilmiy rahbarlik va mentorlik	4	3	4
Kafedra ilmiy muhiti va seminarlar	4	4	4
Axborot-resurs va raqamli muhit	4	5	4
Natijalarni taqdim etish, himoya va monitoring	5	3	4
Akademik halollik, etika va refleksiya	3	3	4
Jami ball	33	28	33
O‘rtacha ball	4,13	3,50	4,13

Integral ko‘rsatkichlarda Namangan va Nukus institutlari 33 balldan, Guliston instituti esa 28 ball oldi. O‘rtacha ko‘rsatkichlar mos ravishda 4,13; 3,50 va 4,13 ni tashkil etdi. Biroq ushbu farq institutlarning real ilmiy salohiyati yoki magistrantlarning individual tadqiqot sifati farqini bevosita o‘lchamaydi. U, avvalo, ochiq manbalarda ilmiy-tadqiqot faoliyatiga oid axborotlarning qay darajada tizimli ko‘rsatilganini ifodalaydi.

2-Jadval

Kuchli jihatlar va rivojlantirish ehtiyojlari

OTM	Kuchli jihatlar	Rivojlantirish zarur bo‘lgan yo‘nalishlar
Namangan DPI	Magistratura maqsadi va tuzilmasining aniqligi; o‘quv-uslubiy axborot ochiqligi; himoya va monitoringga oid ma’lumotlarning mavjudligi.	Akademik yozuv, tadqiqot etikasi, ilmiy portfolio va kompetensiya diagnostikasini alohida tizimlashtirish.

ISSN 3030-3907

OTM	Kuchli jihatlar	Rivojlantirish zarur bo‘lgan yo‘nalishlar
Guliston DPI	Raqamli ta’lim muhitining kuchliligi; ilmiy axborot maydoni; yangi institut sifatida boshqaruvning moslashuvchanligi.	Magistratura bo‘yicha ochiq ma’lumotlar, ilmiy rahbarlik, mentorlik va monitoring mexanizmlarini kengroq ko‘rsatish.
Nukus DPI	Tarixiy tajriba; magistratura yo‘riqnomasi; qabul va natijalar bo‘yicha ochiq axborot; hududiy tayanch rol.	Raqamli integratsiya, ilmiy rahbarlik standartlari va tadqiqot etikasi indikatorlarini kuchaytirish.

Uchala OTM uchun umumiy ehtiyojlar ham aniqlandi. Birinchidan, ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini faqat yakuniy dissertatsiya himoyasi orqali emas, kirish, oraliq va yakuniy diagnostika orqali baholash zarur. Ikkinchidan, magistrantning tadqiqot rejasi, adabiyotlar tahlili, metodologik qarori, empirik materiallari, maqola loyihasi va refleksiv yozuvlarini birlashtiruvchi ilmiy portfolio joriy etilishi maqsadga muvofiq. Uchinchidan, ilmiy rahbarlikni epizodik maslahatdan muntazam mentorlik va dalillarga asoslangan feedback tizimiga o‘tkazish lozim. To‘rtinchidan, akademik yozuv, tadqiqot etikasi va raqamli axborot bilan ishlash barcha institutlarda amaliy modul sifatida kuchaytirilishi kerak.

Institutlar kesimida metodik yo‘nalish. Namangan DPIda mavjud tashkiliy ochiqlikni individual tadqiqot xaritasi, portfolio va kompetensiyaviy rubrikalar bilan boyitish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv ochiq boshqaruv mexanizmini magistrantning real ilmiy rivojlanish dinamikasi bilan bog‘laydi.

Guliston DPIda raqamli platforma ilmiy-tadqiqot faoliyatini rivojlantirish uchun muhim resurs hisoblanadi. Keyingi bosqichda ushbu resursni elektron portfolio, ilmiy rahbar feedbacki, manba qidiruv protokoli va bosqichli akademik yozuv bilan birlashtirish samarali bo‘lishi mumkin.

Nukus DPIda magistratura bo‘yicha tarixiy tajriba va metodik yo‘riqnomalar mavjud. Ushbu tajribani zamonaviy raqamli vositalar, tadqiqot etikasi, peer-review va standartlashtirilgan ilmiy rahbarlik indikatorlari bilan boyitish hududiy ilmiy maktablarning rivojlanishiga xizmat qilishi mumkin.

MUHOKAMA. Qiyosiy natijalar bir xil milliy ta’lim siyosati doirasida ham pedagogika institutlari turli rivojlanish trayektoriyalariga ega ekanligini ko‘rsatadi. Bu holat magistratura tadqiqot muhitini standartlashtirish bilan bir qatorda kontekstual moslashtirish zarurligini anglatadi. Barcha institutlar uchun yagona

ISSN 3030-3907

bazaviy mezonlar -diagnostika, rahbarlik, portfolio, akademik yozuv, etika, seminar va raqamli resurslar-belgilanishi mumkin, biroq ularni amalga oshirish usuli institutning mavjud kuchli tomonlariga moslashtirilishi lozim.

Namangan va Nukusning 33 ball, Gulistonning 28 ball olishi metodik diagnostikada farq mavjudligini ko‘rsatadi, lekin bu natija ilmiy faoliyat sifatining mutlaq reytingi sifatida talqin qilinmasligi kerak. Ayniqsa, ochiq manbaga asoslangan qiyoslashda “ko‘rinadigan amaliyot” va “real ichki amaliyot” o‘rtasidagi farq hisobga olinishi zarur. Shu sababli keyingi tadqiqot bosqichida magistrantlar, ilmiy rahbarlar va magistratura bo‘limi xodimlari bilan so‘rov va intervyular o‘tkazish, real portfoliolarni tahlil qilish va kafedra seminarlarini kuzatish qiyosiy profilni chuqurlashtirishi mumkin.

Maqolaning ilmiy ahamiyati uch institutni reytinglashda emas, balki magistratura ilmiy-tadqiqot muhitini baholash uchun sakkiz mezonli qiyosiy diagnostika modelini ko‘rsatishidadir. Ushbu model boshqa pedagogika OTMlariga ham moslashtirilishi mumkin, bunda ballarning o‘zi emas, kuchli va zaif mexanizmlarni aniqlash birlamchi vazifa bo‘lib qoladi.

XULOSA. Namangan, Guliston va Nukus pedagogika institutlari magistrantlarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlashda turli, bir-birini to‘ldiruvchi institutsional afzalliklarga ega. Namangan DPI o‘quv-uslubiy va monitoring axborotining ochiqligi, Guliston DPI raqamli ta’lim muhiti, Nukus DPI esa tarixiy magistratura tajribasi va metodik yo‘riqnomalar bilan ajralib turadi.

Sakkiz mezonli ekspert profili Namangan va Nukus institutlarida 33 ball, Gulistonda 28 ball ko‘rsatdi. Ushbu ko‘rsatkichlar rasmiy reyting emas, balki metodik diagnostika sifatida talqin qilinishi kerak. Uchala institut uchun umumiy takomillashtirish yo‘nalishlari sifatida kompetensiyaviy diagnostika, individual ilmiy trayektoriya, ilmiy portfolio, mentorlik standarti, akademik yozuv, tadqiqot etikasi, peer-review va raqamli resurslarni ilmiy faoliyatga integratsiyalash belgilandi. Natijada har bir OTM o‘z kuchli tomoniga tayangan holda ichki magistratura ilmiy-tadqiqot standartini ishlab chiqishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Stake, R. E. The Art of Case Study Research. Thousand Oaks: SAGE Publications, 1995.
2. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 5th ed. Los Angeles: SAGE, 2018.
3. ENQA. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Brussels, 2015.
4. European Commission. ResearchComp: The European Competence Framework for Researchers. Brussels, 2023.

ISSN 3030-3907

5. OECD. OECD Learning Compass 2030: A Series of Concept Notes. Paris: OECD, 2019.
6. UNESCO. Recommendation on Open Science. Paris: UNESCO, 2021.
7. Biggs, J., & Tang, C. Teaching for Quality Learning at University. 4th ed. Open University Press, 2011.

ISSN 3030-3907